

CHTIVÍ SVETLA

Zborník víťazných prác autorov
z 12 literárnych súťaží na Slovensku
v roku 2007

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NÁRODNÉ OSVETOVÉ CENTRUM

Bratislava 2008

CHTIVÍ SVETLA

Zborník víťazných prác autorov
z 12 literárnych súťaží na Slovensku
v roku 2007

Zostavili:

PhDr. Ján Tazberík, CSc., Peter Jaroš, Július Balco

Národné osvetové centrum, 2008

Milí autori i čitatelia, priatelia slovenskej literatúry,

som rád, že mám možnosť osloviť vás práve prostredníctvom publikácie, ktorú pokladám v našom kultúrnom kontexte za výnimočnú a veľmi prínosnú.

Tento zborník víťazných prác z rozličných literárnych súťaží v roku 2007 je dôkazom, že literatúra je stále samozrejmovou súčasťou života mnohých z nás a že i v konkurencii širokého spektra nových druhov umení, médií a aktivít, ktoré dnešné časy ponúkajú, si uchováva dôstojnú a nezastupiteľnú funkciu sprievodcu, láskavo nám otvárajúceho brány do nových reálnych i myšlienkových svetov; obohacuje naše každodenné

žitie i vnútorný život a zároveň cibrí jazykovú i kultúrnu úroveň národa.

Pôvodná literárna tvorba, a teda i súťaže v jej oblasti, majú v kontexte národnej kultúry osobitný význam a v prípade Slovenska i dlhoročnú a bohatú tradíciu. Sú priestorom, v ktorom nachádzame a objavujeme nové talenty; je to slobodná platforma na porovnávanie literárnych skúseností; vítaná a potrebná možnosť pre najmladších, mladých začínajúcich, ale aj literárne zrelších či vekom skúsenejších autorov, aby prezentovali výsledky vlastnej tvorivej činnosti na verejnosti.

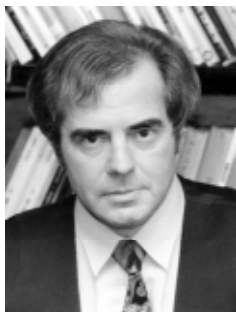
Ak by sme chceli porátať všetky literárne súťaže, ktoré sa v priebehu jedného roka uskutočnia na Slovensku, dali by sme si ťažkú úlohu – máme súťaže žiacke, študentské, regionálne, celoslovenské, tradičné aj novovzniknuté; venujú sa rôznym témam, rôznym literárnym žánrom a rôznym vekovým kategóriám a je pritom veľmi potešiteľné, že ich paleta je do tej miery pestrá a že oslovujú stále dostatok účastníkov, ktorí si prostredníctvom nich hľadajú čitateľov a upozorňujú nás na svoj bohatý vnútorný svet a talent.

Oceňme teda húževnatú prácu literárnych klubov a autorov, ktorí venujú svoj voľný čas i kreatívne úsilie literatúre, a začítajme sa do výberu toho najlepšieho, čo rok 2007 v intenciách literárnych súťaží priniesol. Premýšľajme o uverejnených príspevkoch, utvoríme si na ne vlastný názor, no nezabúdajme ani na tých autorov, ktorých práce sa do tohto zborníka nedostali – literatúra nie je športová disciplína a každý poctivý pokus o obohatenie jej spektra vlastným pohľadom na svet má svoju hodnotu, zaslúži si pozornosť a – iste i vďaka literárnym súťažiam – má šancu nájsť svojho čitateľa.

Príjemné čitateľské zážitky želá

Marek Maďarič,
minister kultúry SR

Výsledky literárnych úsilí

Predkladaný súbor víťazných literárnych prác z dvanástich autorských súťaží na Slovensku v roku 2007 zaznamenáva a zároveň v elektronickej podobe archivuje výsledky literárnych úsilí prevažne najmladších autorov – vďaka tomuto zborníku sa aj po rokoch budú môcť vrátiť nielen k svojim začiatkom, ale aj k raným prácam kamarátov od pera, s ktorými sa stretli v jednotlivých súťažiach. Hoci poslaním literatúry nie je súťažiť, tieto vzájomné konfrontácie a hodnotenia odborných porôt neprestali mať ani v súčasnosti

zmysel a vnímavým mladým autorom uľahčujú cestu tým, že ponúkajú množstvo inšpiratívnych podnetov. Naozaj, nie všetko už bolo povedané a napísané. Najlepšie práce v tomto zborníku zaujmú originálnym videním a spracovaním aj takej večnej a prítom nevyčerpateľnej témy, akou je napríklad láska. Popri začiatočníckych pokusoch, ktoré sme tiež nevynechali, aby sme ukázali čo najhodnovernejší obraz myslenia, cítenia a literárnych predstáv našej najmladšej generácie, zopár najkvalitnejších zažiarilo magickou silou básnického slova a s pokojným svedomím môžeme povedať, že ich vekom mladí autori by obstáli aj v konkurencii renomovaných spisovateľov.

Pri zostavovaní zborníka sme nezasahovali do jednotlivých textov a ponechali sme ich v autorskej úprave. Všetky už prešli niekde husťšími, niekde redšími sitami porôt, a našou úlohou nebolo hodnotiť a vyberať, ale zaznamenať.

Július Balco

Tvorivosť ako ľudská schopnosť a prirodzenosť

Myslím si, že dobrá literatúra rozvíja, okrem iného, ľudské schopnosti a poskytuje človeku aj útechu. Má celý arzenál prostriedkov, ako priblížiť v ľudskom živote tajomné, záhadné, nepochopiteľné, ako hovoriť o osude, predestinácii, strachu z budúcnosti. Pomáha si pri tom fantáziou, groteskou i paródiou. Využíva výmysel, často zveličuje. Sníva. Prenáša nás bez zábran z reality či ireality snívania do reality či ireality literárneho textu. Experimentuje. Rozpráva v apokryfoch, inotajoch, alegóriách, podobenstvách, aby mohla nahmatať akú-takú pravdu o človeku...

Kultúra a umenie, literatúra predovšetkým, vytvárajú duchovný priestor pre nové ideály, upevňujú vieru v budúcnosť, prispievajú k udržaniu kontinuity najlepších národných tradícií a ako prvé prijímajú pozitívne podnety zo sveta. Bolo by nerozumné tmiť či príliš obmedzovať takého možnosti umenia, kultúry vôbec...

Literatúra ponúka veci tajomné, záhadné a nepochopiteľné. Pohráva si ako žonglér s osudom, predestináciou, strachom či nádejami do budúcnosti. Spolčuje sa s fantáziou, groteskou i paródiou, vyzýva človeka, aby poznával pravdu, lúštil jedny tajomstvá a opäť druhé, zložitejšie, nachádzal... Literatúra by mohla v krajnom či ideálnom prípade, v prípade potreby, humanizovať a demokratizovať aj medzi-hviezdne priestory. Jej subjektívna pravda sa môže stať východiskom pre objektívnu pravdu.

Literárnym dielom vstupuje spisovateľ s čitateľom do dialógu. Čitateľ polemizuje alebo súhlasí s hodnotami a ich hierarchizovaním, ako mu ich spisovateľ predkladá. Dobré vieme, že človek sa nenarodí a ani nevstupuje do života s hotovými ideálmi. Podľa toho, aké sú jeho životné skúsenosti, vyzerať aj jeho životné ideály. Reakcie čitateľov na spisovateľovo dielo bývajú potom zákonite rôzne, čo je celkom samozrejmé. Všetko toto sa však stane len vtedy, keď spisovateľ má na veci vlastný názor, keď má čitateľovi čo povedať, keď skutočne alebo hoci len intuitívne nahmatá nejakú pravdu, ktorá prospieva životu, človeku. Človek hľadá v živote i v prírode racionálnu harmóniu. Ak sa chce spisovateľ a literatúra zapojiť do tohto hľadania, prispieť k nemu, musí sa rozhodne podieľať na formovaní hierarchie mravných hodnôt vo vedomí spoločnosti i jednotlivca, musí pravdivo a neskreslene postihovať mravné konflikty v spoločnosti, ktoré sú dôsledkom jeho rôznorodého vývinu. Záujem literatúry o tieto problémy angažuje čitateľa v progresívnej voľbe a vlastne rozširuje priestor pre jeho rozum, cit aj slobodu. Angažovať sa za mravnosť môže literatúra

jedine svojou pravdivosťou. Pravdivá výpoveď však býva kontrastne komplexná, obsahuje nielen dobré, ale aj zlé v úsilí pomôcť druhému.

Aj preto je pravdivosť literatúry prvoradá a spolu s mravným princípom pomáha vytvárať humanizovaného človeka. Len takáto literatúra má šancu zaujať čitateľa.

Áno, najťažšie je písať jednoducho, jasne a zrozumiteľne. Schopnosť písať jednoducho – to je výsledok dlhodobého štýlotvorného boja v človeku. To je vec skúsenosti a dlhodobej praxe. Písať jasne a zrozumiteľne – to chce jasné a zrozumiteľné myšlienky. Preto je to aj najťažšie. Mladý človek, ktorý experimentuje, súčasne aj hľadá. Experiment je však hľadanie, ktoré vonkoncom nerezignuje na nachádzanie, ba práve naopak...

Zaželajme si teda veľa tvorivej radosti!

Peter Jaroš

Najlepší z literárnych súťaží 2007 – próza

Súbor literárnych prác vyše päťdesiatich autoriek a autorov s vysokou prevahou dievčat a žien predstavuje ocenené prózy a prózičky z dvanástich literárnych súťaží na Slovensku v roku 2007. Sú to jednoznačne súťaže žiakov, študentov a vysokoškolákov, iba päť tu prezentovaných má vyše dvadsaťpäť rokov. Vznikol dosť široký prehľad toho, ako vyzerajú literárne úsilia a o čo sa v nich snažia pisateľky a pisatelia, o ktorých sa dá hovoriť športovou terminológiou ako o žiakoch, dorastencoch a junioroch.

Päťdesiatročná autorka z Trenčína sa vekom značne vyníma spomedzi ostatných, takisto ako osemročná žiačka zo Zemplína zhodou okolností v tej istej súťaži. Menej sa vyníma tematikou svojich dvoch poviedok, ktorú môžeme nazvať rodinnou: matka a dcéra, babka s vnučkou a ich vzájomné vzťahy a spolužitie, križenie záujmov a názorov. U „mládeže“ sa vyskytuje podobná problematika v spolužití a neskoršom odcudzení dvojčiek – brata a sestry, kde sa akcentujú aj otázky spoločenského vývoja v poslednom období, ktorý prináša rýchle úspechy a bohatstvá, ale aj etickú rozháranosť a krízy na jednej strane a trvalejšie ľudské hodnoty vyplývajúce zo svedomitej osobnej cesty na strane druhej. Spoznáme aj iskrenie medzi otcom lordom a šestnásťročnou dcérou z prostredia južného Anglicka v podaní päťnásťročnej autorky, matku trýzniteľku, ktorá bije dcéru bahniatkami, stretnutie mladého muža so slepou dievčinou a jeho spoznávanie, ako takýto človek vníma a cíti svet, nehody vo vzťahoch manželky baletky a manžela údržbára, s nesporným autorským zaujatím zobrazenú biografii ženy, ktorá všeličím prešla, nič zvláštne nedosiahla a napokon telesné chátranie v núdznom žití s mačkami hrozí aj tým, že ju napokon zožerú. Devätnásťročný gymnazista zapája do situácie, keď bývalých „cukrových“ manželov postihne vzájomná nenávisť a blížiaci sa rozchod, aj kriminalistické prvky, muž, ktorého pred dvadsiatimi rokmi zradila žena, nezvládne schôdzku s inou v reštaurácii a ujde skôr, ako by niečo povedal, rodičia si nevedia rady s dcérou, ktorá si tvrdohlavým posilňovaním zničí kĺb a poškodí ruku. V spomenutých a niektorých ďalších poviedkach dominujú vzťahy ľudí žijúcich vo väzbe vzájomného spoločenstva. Oproti nim stoja prózy, v ktorých sa hlavne monologicky prejavujú neraz i fantazijne a filozoficky rôznorodejšie témy dospievania, vzájomných vzťahov mladých, hľadania svojej cesty, presadzovania rozličných ambícií, objavovania životných strastí a nerestí, dvojpólovosti ľudskej existencie a bipolarity sveta, ktorý nespeje k lepšiemu.

U takýchto študentských autoriek spoznávame, že prijímanie a vnímanie sveta u dorastajúcich býva zložitejšie, kontroverzejšie

a originálnejšie, ako by sa zdalo podľa väčšinových a schematizujúcich trendov. Stretávame sa napríklad s nejednoduchou škálou pocitov hrdinky, ktorá nehľadá pokoj a harmóniu, jej skepticizmus a neochota uľahčovať si život nekomplikovanosťou vytvára zložitejší spôsob hľadania, pri ktorom platí, že „pokoj a harmónia vlastne neexistujú“. Pochybovanie o Bohu, o šťastí, o spôsobe života rodiny sa spája s trpkými výčítkami voči sebe i k spoločnosti. V takýchto prácach je iste aj určitá schválnosť, zároveň však aj úsilie chcieť niečo iné, hoci „chcieť viac niekedy neznesiteľne bolí“. Sú aj pohľady do súkromia, vnútra a správania telesne postihnutých mladých ľudí. Tu nachádzame i umnú prácu s detailmi, so schopnosťou kompozične ich využívať a zvýznamňovať.

V niekoľkých sci-fi poviedkach sa prejavuje i viacero originálnych fantázií, hoci tu ide v podstate o mladších, žiackych autorov. Dá sa povedať, že tento vekový stupeň takýto typ literatúry celkom zaujal.

Peter Jaroš v bulletine 21. ročníka Literárnej Senice Ladislava Novomeského vyslovil myšlienku, že v budúcnosti bude umelecká literatúra ešte vo väčšej miere ako dnes každodennou duchovnou potrebou v našom pretechnizovanom a človeku sa odcudzujúcom modernom svete. Iste, mladý a začínajúci autor píše z rozličných dôvodov, ale významný medzi nimi je i ten, že aj preto, „aby pochopil sám seba a zároveň podal správu iným, lebo bez poznania seba samého sa bude človeku žiť vo vyhrotene individualizovanej a sebeckej spoločnosti veľmi ťažko,“ ako tiež napísal Jaroš. Je veľmi potrebné, aby začínajúci autori dostávali možnosti prezentovať sa verejne. Tí najlepší z nich sa nemusia hanbiť za svoju slovesnú a štylistickú úroveň. Ako vieme, píšuci človek nemá možnosť absolvovať špeciálne školy, učí sa od autorov a z kníh, ktoré číta, cibrí si svoj intelektuálny, pozorovateľský a skúsenostný potenciál, učí sa prinášať správy zo seba i zo sveta, v ktorom žije, z fantázie, ktorá v ňom sídli. V prítomnom súbore vznikol zaujímavý diapazón. Na jeho jednom póle vidíme dvadsaťdeväť-ročného, v Prahe žijúceho svetáckeho Slováka, ktorý napísal silne erotickú poviedku a suverénne ťaží z veľkomestského prostredia a z poznania rozličných drsných i extravagantných polôh života a ľudských vzťahov, a na druhom póle krátky prozaický pokus oravskej žiačky, ktorá s chuťou píše o malom Ondříkovi zo zázrivskej osady Končistá – ako honelník ide prvý raz pomáhať na salaš otcovi a podarí sa mu praskaním korbáča zahnať vlka, čo napadol ovcu a zápasí so psom. A kdesi v prostriedku medzi týmito dvoma je literárny obraz sebedomej, tvrdohlavej a priečnej študentky, čo má problémy so staršími a predváža celú škálu pocitov, v ktorých dominuje predovšetkým jej osobné ja a jeho chůtky. Keď zistí, že sa jej všetko rozsýpa pod rukami a prichádza na to, že jej tromfom ostáva už len jej osobný vzhľad, dokáže napokon vysloviť slová odpustenia chlapcovi, ktorý sa nehnul do vzťahu s ňou, lebo mal pocit, že na to ešte nie je pripravený.

Na zamyslenie

Keď sa mi dostanú do rúk práce – v prípade tohto zborníka poézie – mladých autorov, nemôžem byť neosobný a nespomenúť si na svoje redaktorské mladé roky strávené nad rukopismi autorov v redakcii Mladej tvorby. Ale aj na množstvo literárnych súťaží, krúžkov a besied na rozličných miestach, menovite v Prvom slovenskom literárnom gymnáziu v Revúcej. Mnohí z tých, s ktorými som sa pri takých príležitostiach stretal, vyrástli na významné postavy slovenskej literatúry. No zbytočne nemárnili čas písaním ani tí, ktorí sa z rozličných príčin v literatúre neusadili či nepresadili. Už samotný záujem o literatúru aj vlastné pokusy vyjadriť sa v literárnej forme mladého človeka kultivujú, obohacujú jeho vnútorný svet a rozvíjajú jeho vyjadrovacie schopnosti. Nie každý je obdarený práve výnimočným literárnym talentom a vytrvalosťou ho rozvíjať. Ostatne, myslím si, že lepší je dobrý čitateľ ako slabý spisovateľ. Aktivity, ktorých významnú časť prezentuje tento zborník, vychovávajú veľa dobrých čitateľov, ale ukazuje sa, že aj slubných alebo dobrých spisovateľov. Investície síl, času a prostriedkov do nich nikdy nie sú stratené.

Významnú úlohu pri tom hrajú školské časopisy, miestna a regionálna tlač, ak umožňujú mladým publikovať ich prvé vydarené literárne pokusy. Nezanedbateľná je aj osobnosť učiteľa slovenského jazyka a literatúry, prípadne estetickej výchovy, jeho schopnosť zaujať pre svoj predmet, nájsť literárne talenty a povzbudzovať ich. Pravda, dnešní mladí už nie sú odkázaní iba na učebnice (ktorých kvalita je často nevyhovujúca), ale „vychovávajú sa“ a formujú svoj vkus a postoje aj prostredníctvom televízie či internetu, čo nemusí byť práve najvhodnejší spôsob. Preto rád zdôrazňujem, že mladí ľudia by mali viac čítať, najmä ak v sebe objavia záblesk talentu a chuti písať. Nijaký talent sa však nerozvinie bez poučenia z toho, ako písali iní, bez poznania základov remesla. Tomu sa možno priučiť z viacerých kníh o poetike, v mladom veku možno aj napodobňovaním „umenia písať“ iných autorov. Nestačí mať iba myšlienky a vôľu vysloviť ich. Báseň je estetický tvar, stvorený prostredníctvom materiálu jazyka, s ktorým treba vedieť citlivo, umne a poučene narábať. A to sa možno naučiť najmä čítaním kvalitnej literatúry. Neraz na besedách pripomínam, že môže byť užitočné vo voľných chvíľach čítať aj slovník slovenského jazyka. Je to dobré na osvieženie si svojho jazykového prejavu, veď na bežnú „neliterárnu“ komunikáciu človek potrebuje len obmedzené množstvo jazykových prvkov, a jazyk, s ktorým sa stretáme v médiách, je priam odstrašujúco deformovaný, chudobný a suchý. Hodno si

jazykové povedomie osviežovať aj takým spôsobom, ale, samozrejme, hlavne čítaním majstrovských diel pôvodnej literatúry vrátane klasikov, ale aj kvalitných prekladov. Aj z praktickej stránky pri učení literárneho, špecificky básnickému remeslu je užitočné pokúšať sa prekladať básne z iného jazyka – pri tom si ešte neskúsený literát uvedomí, ako namáhavo sa hľadajú tie správne, presné slová vo vlastnom jazyku a ako namáhavo sa konštruuje tvar básne. Niektorým sa vidí tzv. voľný verš príťažlivý pre svoju údajnú „fahkosť“, ibaže aj V. Mihálik zdôrazňoval, že dobrý voľný verš dokáže písať iba ten, kto úspešne zvládol tradičné, klasické formy, hoci tradičné štvorveršia, sonety a podobne, v ktorých na vyvolanie estetického vnemu stačia už rytmus a rýmy. Kvalitný voľný verš, aby sa odlíšil od občajnej prózy, rozpísanej do riadkov pod seba (čo je, žiaľ, väčšina prípadov nie iba v tomto zborníku – česť výnimkám), vyžaduje si inú poetiku, iné remeselné „finty“, nad ktorými treba popracovať. Nie darmo sa vraví, že literatúra je 5 % talentu a 95 % práce.

Vravím o náročnosti tvorby literatúry, ale tým nechcem strašiť a odradzovať tých, ktorí (ako v tomto zborníku) stoja na jej prahu, hoci viacerí z nich si už zasluhujú aj knižné vydanie. Pripomínam, že čas strávený s literatúrou nie je stratený a je to príležitosť lepšie rozumieť nie iba jej, ale aj iným umeniam a vedám. Nie všetci chápú, že na ich počiatku je myšlienka vyjadrená slovom, jazykom, a používať ho aj vo forme komunikácie na úrovni literárnych foriem, hoci poézie, môže byť nie iba zaujímavé a obohacujúce, ale svojim spôsobom aj radostné – ak sa dielko vydarí a niekto mu rozumie, niekoho poteší. Možno viac o tom vedia učitelia, ale poznajú to aj účastníci mnohých literárnych besied, najmä ak si práce vzájomne hodnotia samotní autori. Bývajú to také „tvorivé dielne“, najlepšie ak bez mentorovania staršími spisovateľmi, hoci viem, že aj rady skúsených bývajú užitočné. Ibaže s vlastným talentom si musí „poradiť“ každý začínajúci a mladý autor sám. Každý je jedinečný a vyberá si témy jemu blízke (už dnes ich hádam ani v škole nik nezakazuje a neprikazuje) aj poetiku na ich vyjadrenie. Čo ma (aj v tomto zborníku) prekvapuje, to je zriedkavosť vtípu, irónie aj satirického pohľadu na svet. V dielkach mladých literátov je ho ako šafranu, hoci sa mi nechce veriť, že v ich reálnom živote absentujú. Pritom slovenská literatúra – aj tá neraz podceňovaná a zabúdaná klasika – je nimi zdravo korenená.

Neraz som sa presvedčil, že práve najmladší autori vo svojich dielkach radi využívajú rytmizované formy viazaného verša, čo asi súvisí s prirodzenou hravosťou detstva (ale aj u nás tradičnou veršovanou detskou literatúrou). Aj poézia vo svojich prvopočiatkoch sa asi spájala s rozličnými rituálmi a piesňami rytmického charakteru. Neskôr sa vývin žánru uberal k uvoľňovaniu klasických foriem (aj v tomto zborníku to vidno), ale autori neraz zabúdajú, že poézia je osobitný literárny tvar, ktorý – a to aj tzv. voľný verš – pracuje aj s rytmom, aj s inými

zvukovými vlastnosťami jazyka (nemusia to byť práve rýmy). Verš a celá báseň je vnútorne organizovaným estetickým faktom. Samotné písanie viet, ich častí alebo syntaktických celkov do riadkov pod seba ešte netvorí verše. Aj tzv. voľné verše sú nejakým spôsobom odlišné od textu prózy. Ale nad tým sa zamýšľajú skôr odborníci na skúmanie vývinu slovenskej poetiky.

V súvislosti s tým aj nad textami v tomto zborníku mi prichádza na um myšlienka, že niektorí autori akoby hľadali svoj žáner, akoby im už forma verša nestačila. Ostatne, nie je zriedkavým javom, že básnici začnú písať iné žánre, niektorí sú „viacdomí“, podľa toho, akú formu si vyžaduje zvolená téma. Napokon, aj samotné žánre sa neraz ovplyvňujú a prelínajú (próza sa lyrizuje, poézia prozaizuje). Odporúčam hlavne zrelším autorom nezanevrieť ani na iné žánre, každý autora čímśi skúsenosťne obohacuje a otvára priestor na rozvoj jeho talentu.

Vari mi editori aj autori tohto zborníka prepáčia, že tu uvažujem trochu všeobecne a nevenujem sa podrobným rozborom konkrétnych prác. Na to sú iné príležitosti (besedy po súťažiach), najmä ak sa na školách venuje menej priestoru otázkam poetiky. Mnohí (tí lepší) autori sa často zúčastňujú na viacerých súťažiach, aj uznania sa im dostáva, iní, tí najmladší, majú niekedy problém cestovať si po cenu na druhý koniec republiky. A tak mi prichádza na um, či by sa nenašla inštitúcia, ktorá by raz do roka usporiadala čosi ako „súťaž víťazov“ všetkých miestnych, regionálnych či celoštátnych literárnych súťaží, spojenú, povedzme, s celodenným seminárom o otázkach, ktoré som len stručne mohol spomenúť v tomto príspevku. Som rád, keď na súťažiach stretávam ľudí s porozumením pre mladú literatúru, ak súťaže nie sú formálne a zohľadňujú aj miestne či regionálne kultúrne tradície. Ale v konečnom dôsledku je slovenská literatúra jedna.

Jej mladým talentom želám veľa vytrvalosti a ďalších vydarených diel.

Ján Majerník

LITERÁRNY ZVOLEN 2007

Celoštátna súťaž autorov v literárnej tvorbe

19. – 20. októbra 2007 vo Zvolene

Odborná porota

Peter Jaroš (predseda), Alexander Halvoník, Ján Petřík

Vítazi v kategórii poézia

1. miesto – Katarína Džunková:

Petrovi, báseň ktorej nerozumiem, xxx, xxx, xxx, xxx

2. miesto – Milan Ladyka:

Rieka, Publiikum rúhača, Prach, Cieľ, Prierez

3. miesto – Nina Kollárová: *xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx*

Vítazi v kategórii próza

1. miesto – Mathej Thomka: *Posledná poviedka*

2. miesto – Mária Kolajová:

Nikto nevie, kedy sa to konečne skončí

3. miesto – Jarmila Durániková: *Môj značkový brat*

Cena primátora mesta Zvolen

Ján Urban: *Dav umelcov*

Cena Literárneho informačného centra

Slavomír Kunzo:

Čo by človek neurobil pre vlastné svedomie

ORAVSKÁ POVIEDKA 2007

Celoštátna súťaž mladých autorov

27. júna 2007 v Dolnom Kubíne

Odborná porota

Prof. PhDr. Eva Kollárová, PhD. (predsedníčka),
prof. PhDr. Etela Farkašová, CSc., PhDr. Marián Lapitka

Vítazi v I. kategórii

1. miesto – Nina Sihelská: *Malý hrdina*
2. miesto – Denisa Komadová: *Poučená speváčka*
3. miesto – Naďa Zajacová: *Dom*

Vítazi v II. kategórii

1. miesto – Michal Bohuš: *Školníkove večer*
2. miesto – Mária Kolajová: *Vladka*
3. miesto – Mária Balgová: *Neznáma žena*

Vítazi v III. kategórii

1. miesto – Lucia Gecelovská: *Motýle a list medzi ľuďmi*
2. miesto – Anežka Szabóová:
Moja babka je fanúšik Simpsonovcov
3. miesto – Nina Václavová: *Vianočný zázrak*

JAŠÍKOVE KYSUCE

Celoslovenská literárna súťaž
mladých prozaikov

29. novembra 2007 v Čadci

Odborná porota

Mária Bátorová, Dušan Mikolaj, Peter Kubica

Hlavná cena

(udeľuje Kysucká knižnica v Čadci)

Ivana Dobráková: ... *ale tie dlhé múry sa tak rýchlo zbiehajú...*

Prémie Slovenského literárneho fondu

Lucia Kajánková: *Lola v zákulisí*

Maroš Andrejčík: *Penzión nerestí*

Cena Jozefa Hnitku

(udeľuje Kysucká kultúrna nadácia)

Eva Bačinská: *Posledným vlakom*

LITERÁRNA SENICA LADISLAVA NOVOMESKÉHO

XXI. ročník celoslovenskej súťaže autorov
v literárnej tvorbe

9. decembra 2007 v Senici

Odborná porota pre poéziu

Dana Podracká, Ján Majerník, Pavol Pius

Odborná porota pre prózu

Peter Valček, Ján Beňo, Július Balco

Hlavná cena predsedu

Trnavského samosprávneho kraja

Grigoriy Starodubcev: *Lekná v čiernej vode, Priezračnosť*

Cena Literárneho informačného centra

Katarína Kováčiková: *xxx, V škrupine*

Vítazi v I. kategórii – poézia

1. miesto – Matúš Novosad: *Ožiarenie*

2. miesto – Kristína Kirnágová: *Vo svojom svete*

3. miesto – Nikola Ráciová: *Ticho*

Vítazi v II. kategórii – poézia

1. miesto – Eva Bačinská: *Včelía pomsta, Pokyny k behu za slnkom*

2. miesto – Eva Malíková: *Valčík pre dve duše*

3. miesto – Tomáš Zavatčan: *Sa Ma Rady = Ťuk*

Vítazi v III. kategórii – poézia

1. miesto – Peter Staríček:
(Modrý sonet), Jemne sýtený sonet (na úver)

2. miesto – Katarína Džunková: *XXX, XXX*

3. miesto – Mária Miškovská: *xxx*

Vítazi v I. kategórii – próza

1. miesto – Ján Miloslav Tazberík: *Strieborná tabatierka*

2. miesto – Kristína Kirnágová: *Desiré*

3. miesto – Barbora Bocková: *Keď som bola slávna*

Vítazi v II. kategórii – próza

1. miesto – Alena Sabuchová: *Gerda*

2. miesto – Eva Bačinská: *Posledným vlakom*

2. miesto – Mária Stanková: *Srdce na dlani*

3. miesto – Mária Kolajová:
Nikto nevie, kedy sa to konečne skončí

Vítaz v III. kategórii – próza

Ján Mikuš: *Chtivý svetla*

LITERÁRNE ŠURANY

XV. ročník súťaže mladých
začínajúcich autorov od 18 do 35 rokov,
ktorí knižne nepublikovali

13. októbra 2007 v Šuranoch

Odborná porota

Marián Grebáč, Marianna Grznárová, Ján Litvák

Víťazi v kategórii poézia

1. miesto – Lucia Kapsová: *Tebe*

2. miesto – Ružena Šípková:
syn, mokro na hornopotočnej, Tridsaťročná vojna,
(autoagres)ja, Choroba

3. miesto – Grigorij Starodubcev: *Skameneliny dažďa*

Víťazi v kategórii próza

1. miesto – Peter Balko: *Cukrové motýle*

2. miesto – Zuzana Hudecová: *Na pive s krokodíлом*

3. miesto – Lucia Kapsová: *Búranie vžitých predstáv*

LITERÁRNY KEŽMAROK 2007

XIII. ročník celoslovenskej literárnej súťaže

22. – 23. novembra 2007 v Kežmarku

Odborná porota pre II. kategóriu

Mgr. Zlata Matláková, PaedDr. Eva Kollárová,
PhDr. Jozef Brunclík, PhD.

Odborná porota pre III. kategóriu

Ján Petřík, PhDr. Peter Karpinský, PhD., Mgr. Júlia Čurillová

Víťazi v II. kategórii – poézia

1. miesto – Veronika Grešová:

List, Zima, Jablko

2. miesto – Gréta Vrbičanová:

xxx, Smutní ľudia, xxx, xxx, Spať!!!

2. miesto – Michaela Smidová:

*Pred bránou raja, Sanctus (Pád nebeských ruží),
Smrť padlých anjelov, Motýl, Sen krivého zrkadla*

3. miesto – Marta Baláková:

Človek, Prútený sneh, Svetelné kvety

3. miesto – Silvia Kupčulíková:

Putovanie duše, Čarodejnica, Jablko

Víťazi v II. kategórii – próza

1. miesto – Michaela Gáliková:

Strecha, Telefón, Týždeň

2. miesto – Zuzana Hrušková:

Piškóty a krv, Utorok ôsmeho mája, 26. 9. 2007

2. miesto – Barbora Bocková:

Vôbec som to nečakala

3. miesto – Ján Miloslav Tazberík:

Psy 1, Psy 2, Psy 3

Víťazi v III. kategórii – poézia

1. miesto – Nina Kollárová:

Premičané ticho

2. miesto – Marika Smoroňová:

Narušenie papiera

3. miesto – Eva Bačinská:

*Jeseň v akváriu, Včelia pomsta, Angína,
Pávy a púpavy, Slnko stratilo smer*

Víťazi v III. kategórii – próza

1. miesto – Samuel Straka:

Stretnutie Vincenta a XY, XY a Vincenta stretnutie

2. miesto – Anežka Guziarová:

Za papierovými stenami...

3. miesto – Peter Balko:

Ďaleko od neba

GERBÓCOVA LITERÁRNA SNINA

VI. ročník autorskej literárnej súťaže

23. novembra 2007 v Snine

Porotca pre kategórie C, D – stredné školy a dospelí –
Rudolf Čižmárik

Poézia (kategória C)

1. miesto – Mária Stanková: *Óda na Charlesa Baudelaira*
2. miesto – Eva Bačinská: *Čakanie, Povedz mi, kto som*
3. miesto – Elena Kollárová: *Zakliata princezná*

Próza (kategória C)

1. miesto – Angela Kanásová: *Nič nie je také, ako sa zdalo*
2. miesto – Matej Pekař: *Mačka*
3. miesto – Marek Hudec: *Hazard*

Poézia (kategória D)

1. miesto – Zuzana Fapšová: *Poetka (Pre Annu Ondrejkovú)*
2. miesto – Anna Lažová: *Zrodenie, Svedomie, Nostalgia*
3. miesto – Daniela Poleščáková: *xxx*

Próza (kategória D)

1. miesto – Zuzana Hudecová: *Na pive s krokodíľom*
2. miesto – Gabika Kodajová: *Posledná*
3. miesto – Viktória Laurent Škrabalová: *Prázdno a chlad*

O DÚHOVÚ LAMPU Z KRAJINY ZÁZRAČNO

XV. ročník celoslovenskej súťaže

10. októbra 2007 v Žiline

Odborná porota

Teodor Križka (predseda), Toňa Revajová, Beáta Jarošová

Výťažka a držiteľka hlavnej ceny – Dúhovej lampy

Lýdia Sobeková: * * *

Cena riaditeľky ROS v Žiline

Juliana Gešková: *O bahniatkach, ktoré boleli...*

Ocenení v kategórii – poézia (bez poradia)

Mária Mikitová Janošková: *Začo?, Práve, Naopak, Opustené kreslá, Odhodlanie, O pamäti, Hľadanie šťastia*

Július Novakovič:

na úvod, rande pedofila, okno, chľast, revízor, alkoholická

Petra Ondrejковиčová: *Dievčatko červených očí, Pery cudzincov, Posol štyroch slov, Cesta a väzenie*

Ocenenie v kategórii – próza

Lucia Kapsová: *Stretnutie*

Ocenení v kategórii – poézia a próza pre deti a mládež

Michaela Pallová: *Múry plné šťastia, Trnovský zvon*

Zuzana Vančová: *Žilinská kliatba* (úryvok)

Soňa Mariničová: *Vierkina rozprávka*

NOVOMESTSKÉ LITERÁRNE ROZLETY

V. ročník literárnej súťaže pre literárne talenty
okresu Nové mesto nad Váhom

Odborná porota pre II. kategóriu

Magda Baloghová, Anna Černochová, Ing. Margita Ivaničková,
Mgr. Anna Malíková, Mgr. Alena Uhrínová

Odborná porota pre III. kategóriu

Rudolf Dobiáš, Mgr. Michaela Kurišová, PaedDr. Marta Viteková

Vítazi v II. kategórii – poézia

1. miesto – Nela Mosná: *Moja óda na radosť*
2. miesto – Veronika Volárová: *Zlomené srdce*
3. miesto – František Herák: *Láska*

Vítazi v II. kategórii – próza

1. miesto – Eva Olešová: *Tajomný kaštieľ*
2. miesto – Kristína Jašková: *Ako chutí deň*
3. miesto – Dominika Makarová: *Tri čarovné vecičky*

Vítazi v III. kategórii – poézia

1. miesto – Peter Gašparík: *Makovica*
2. miesto – Marcela Mrekajová: *Otázky*
3. miesto – Andrea Tittelová: *Domov*

Vítazka v III. kategórii – próza

Marcela Mrekajová: *Koniec*

KEĎ SI VYMYŠĽAM...

VIII. ročník literárnej súťaže sci-fi poviedok 2007

3. apríla 2007 vo Vrbovom

Odborná porota

PaedDr. M. Mikušová, Mgr. N. Mikušová,
Mgr. S. Čičmanská, Mgr. T. Ščevková

Vítazi v I. kategórii

1. miesto – Dominika Ondrejková:
Priletela na škodovke

2. miesto – Daniel Jankovský:
E. T.

3. miesto – Kristína Briediková:
Krásny sen

3. miesto – Lucia Blažeková:
Časovrat

Vítazi v II. kategórii

1. miesto – Dašena Krištofovičová:
Madrino nebo

2. miesto – Lucia Kozáriková:
Kat

3. miesto – Michal Čerňanský:
Robotov sen

ŠKULTÉTYHO REČŇOVANKY

XVI. ročník celoslovenskej literárnej súťaže
vo vlastnej literárnej tvorbe
žiacov základných a stredných škôl

7. novembra 2007 vo Veľkom Krtíši

Odborná porota

Ján Petrík (predseda),
PhDr. Ľubica Kepštová, PaedDr. Ján Fekete

II. kategória – poézia

Veronika Grešová:
List, Zima, Jablko

III. kategória – poézia

Nina Kollárová:
xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx (pre Martinu), xxx

Miriám Dronzeková:
xxx, xxx, xxx

II. kategória – próza

Zuzana Slaninková:
Stačí len vstať..., 1,66, Každého čosi trápi...

JANKO HRAŠKO EŠTE ŽIJE V 21. STOROČÍ

Detská literárno-výtvarná súťaž

23. júna 2007 v Martine

Porota súťaže

Predseda:

Jano Cíger z Mádokýša,
samozvaný profesor hraškológie,
vedúci katedry hraškológie

Členovia:

Anna Thomková,
Mathej Thomka, Zuzana Vaváková,
Peter Piatko, Zuzana Herbrychová, Martin Fülöp

Cena za poéziu – Hraščatá

Alžbeta Bírová:

Janko Hraško ešte žije...

Cena za poéziu – Hrášky

Miroslava Furtkevičová:

Janko Hraško žije aj dnes

Cena za poéziu – Hrachy

Nina Kollárová: xxx

1. miesto próza – Hraščatá

Monika Ďudčáková:

Janko Hraško a križovatka

2. miesto próza – Hraščatá

Pavol Švehra:

Janko Hraško. Ešte žije?

3. miesto próza – Hraščatá

Milan Cisko:

*Janko Hraško ešte žije... v 21. storočí***1. miesto próza – Hrášky**

Barbora Bocková:

*Janko Hraško na ostrove***2. miesto próza – Hrášky**

Martina Arpášová:

*Janko Hraško a láska***3. miesto próza – Hrášky**

Lubica Genčúrová:

*Hraškovci v 21. storočí***1. miesto – Hrachy**

Mária Arpášová:

*Škriatok Elko (alebo ako Janko Hraško zo strany pätnásť viedol vojenskú výpravu)***2. miesto – Hrachy**

Matúš Hliboký:

*Janko Hraško ešte žije... v 21. storočí***3. miesto – Hrachy**

Mária Capová:

Janko Hraško ešte žije... v 21. storočí

OBSAH

Marek Maďarič:
Úvodné slovo **3**

Július Balco:
Výsledky literárnych úsilí **4**

Peter Jaroš:
Tvorivosť ako ľudská schopnosť a prirodzenosť **5**

Ján Beňo:
Najlepší z literárnych súťaží 2007 – próza **7**

Ján Majerník:
Na zamyslenie – poézia **9**

S ú ť a ž e

Literárny Zvolen 2007 **12**

Oravská poviedka 2007 **13**

Jašíkove Kysuce **14**

Literárna Senica Ladislava Novomeského **15**

Literárne Šurany **17**

Literárny Kežmarok 2007 **18**

Gerbócova literárna Snina **20**

O Dúhovú lampu z krajiny Zázračno **21**

Novomestské literárne rozlety **22**

Keď si vymýšľam... **23**

Škultétyho rečňovanky **24**

Janko Hraško ešte žije v 21. storočí **25**

CHTIVÍ SVETLA

Zborník víťazných prác autorov z 12 literárnych súťaží na Slovensku
v roku 2007

Zostavili:

PhDr. Ján Tazberík, CSc., Mgr. Peter Jaroš, Mgr. Július Balco

Jazyková úprava: PhDr. Katarína Vrablicová

Výtvarná úprava a návrh obálky: akad. maliar Jozef Porubčín

Softvérové spracovanie: Štefan Cífra

Vydalo Národné osvetové centrum

s finančným príspevkom MK SR.

Tlač: Národné osvetové centrum

Rok vydania: 2008

ISBN 978-80-7121-302-4

